

24ste Vlaamse Olympiade Latijn en Grieks
ingericht door de vzw Certaminacomité
Schooljaar 2016-2017
<http://www.certamina.be>

Cicerowedstrijd 2016-2017, eerste ronde

Epistula ad familiares, V, 7

In het jaar 62 voor Christus, het jaar volgend op zijn consulschap en de dramatische overwinning op Catilina, schrijft Cicero deze brief aan Pompeius, die zich op dat moment in de provincie Asia bevindt. Pompeius heeft in een officieel schrijven laten weten aan de senaat dat hij grote overwinningen heeft behaald en weldra terugkeert naar Rome. Over de persoonlijke brief die Cicero van Pompeius heeft ontvangen, lijkt hij niet erg opgetogen. Vooral had hij verwacht dat Pompeius hem zou feliciteren met zijn roemruchte overwinning in de zaak Catilina. Dat dit niet gebeurt, doet hem vrezen dat Pompeius zich misschien politiek zal verbinden met mensen die het minder goed voorhebben met de senaat, waaronder Caesar en waarschijnlijk ook Crassus. Cicero probeert Pompeius te overhalen om met hemzelf een alliantie aan te gaan, naar het voorbeeld van de grote veldheer Scipio Africanus en zijn trouwe vriend en raadgever Laelius.

M. TULLIUS M. F. CICERO S. D. CN. POMPEIO CN. F. MAGNO IMPERATORI.

Ex litteris tuis quas publice misisti, cepi una cum omnibus incredibilem voluptatem; tantam enim spem otii ostendisti quantam ego semper omnibus te uno fretus pollicebar. Sed hoc scito, tuos veteres hostes, novos amicos, vehementer litteris percussos atque ex magna spe

5 deturbatos iacere. Ad me autem litteras quas misisti, quamquam exiguum significationem tuae erga me voluntatis habebant, tamen mihi scito iucundas fuisse. Nulla enim re tam laetari soleo quam meorum officiorum conscientia; quibus si quando non mutue respondetur, apud me plus officii residere facillime patior. illud non dubito quin, si te mea summa erga te studia parum mihi adiunxerunt, res publica nos inter nos conciliatura

10 coniuncturaque sit. Ac ne ignores quid ego in tuis litteris desiderarim, scribam aperte, sicut et mea natura et nostra amicitia postulat. Res eas gessi quarum aliquam in tuis litteris et nostrae necessitudinis et rei publicae causa gratulationem expectavi; quam ego abs te praetermissam esse arbitror quod vererere ne cuius animum offenderes. Sed scito ea quae nos pro salute patriae gessimus, orbis terrae iudicio ac testimonio comprobari; quae, cum

15 veneris, tanto consilio tantaque animi magnitudine a me gesta esse cognosces ut tibi, multo maiori quam Africanus fuit, me, non multo minorem quam Laelium, facile et in re publica et in amicitia adiunctum esse patiare.

Teksthulp

- r. 1 **M.F.:** = Marci filius; **S.D.:** = salutem dat; **Cn.F.:** = Gnaei filio
Magnus: de bijnaam die Pompeius van zijn leger had gekregen en die gebruikt werd als officiële eretitel
- r. 2 **publice:** dit betekent dat de brief waarnaar Cicero verwijst geen persoonlijke brief was, maar een officieel rapport aan de senaat.
cum omnibus [patribus]
- r. 3 **otium**, -i: 'politieke rust, vrede'
fretus, -a, -um, + abl.: 'steunend, vertrouwend, zich verlatend op'
polliceri, -eor: 'beloven, verzekeren, met stelligheid beweren, garanderen'
- r. 4 **scito:** imperatief van *scire*
novos amicos: BVB/bijstelling bij *veteres hostes*; Caesar en Crassus waren dus van kamp veranderd.
litteris [tuis]
hostis: = hostes
perculsos < percellere: 'slaan, treffen; neerwerpen, neersmijten, op de grond gooien'
- r. 5 **deturbare**, -o **ex** + abl.: 'beroven van'
significatio, -nis, vr.: 'aanduiding, aanwijzing, teken'
- r. 6 **erga** + acc.: jegens, 'tegenover'
voluntas, -tatis, vr.: 'wil, sympathie'
- r. 7 **officiorum conscientia:** "het besef dat ik mijn plicht doe"
(ali) quando: (bijw.) 'eens, ooit'
mutue: (bijw.) 'wederkerig'
- r. 8 **respondere**, -eo: in deze context '(aan een verplichting) beantwoorden, (een verplichting) nakomen'
officium: 'plichtsbesef'
residere, -eo:-voeg in je vertaling het modaal werkwoord 'moeten' toe.
(si) **te** ... : lijdend voorwerp van *adiunxerunt*
- r. 9 **adiungere**, -o: 'bij-, toevoegen, doen aansluiten, verenigen'
res publica: hier en op r.14: 'staatszaken'; op r.10: 'de staat'
conciliare, -o: 'verenigen'
- r. 9-10 **conciliatura coniuncturaque sit:** omschreven vorm om natijdigheid uit te drukken in de conjunctief.
- r. 10 **desidera(ve)rim** < **desiderare**, -o: 'verlangen, wensen; missen'
- r. 12 **necessitudo**, -inis, vr.: 'nauwe band, nauwe relatie; vriendschap, collegialiteit'
gratulatio, -nis, vr.: 'gelukwens, felicitatie'
ab(s)
- r. 13 **praetermittere**, -o: 'nalaten'
vererere = verereris, van **vereri**, -eor: 'vrezen, bang zijn voor, beducht zijn voor'
(ali)cuius
- r. 14 **nos** = ego
orbis terrae: 'de aarde'
comprobare, -o: 'goedkeuren, aannemen; als juist bewijzen, bevestigen'
- r. 15 **venire**, -io: hier = reverti; letterlijk: "wanneer je gekomen zal zijn"; zoek een vlotte vertaling.
consilium, -i: 'beleid, overleg, inzicht; beraadslaging, beraad, onderling overleg'
- r. 16 **quam Laelium** = quam Laelius fuit
- r. 17 **patiare** = patiaris